

Onbereikbaar dichtbij

Christus Triumfatorkerk, 8 september 2024, Startzondag

Lezing: Matteüs 20: 1-16

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

KOMEN

- Welkomstwoord door de ouderling van dienst
- Aanvangslied 'God van hemel, zee en aarde' (Lied 210)
- Moment van Stilte
- Begroeting en bemoediging
- Gebed van Toenadering, afgewisseld met 'Neem mij aan zoals ik ben' (Lied 833)

WOORD

- Inleiding op het thema: Als nieuw! Leven in het licht van het koninkrijk
- Lied met de kinderen 'Zoek eerst het koninkrijk van God' (Hemelhoog 88)
- Gebed bij de opening van de Schriften
- Schriftlezing Matteüs 20: 1-16 (Marieke)
- Luisterlied: Stef Bos – Onbereikbaar dichtbij (Lied van Mozes)
- Preek

Als je 's morgens heel vroeg door Den Haag fietst dan zie je ze staan. Bij station Hollandse Spoor bijvoorbeeld. Of op centrale kruispunten de stad uit. Mannen met een Oost-Europees uiterlijk wachten op een busje dat hen naar de kassen in het Westland brengt.

Het zijn dagloners. Al dan niet clandestiene uitzendbureaus pikken ze op in busjes en brengen ze naar een tomatenkweker in Naaldwijk of 's Gravenzande om tomaten te oogsten of gerbera's te plukken. Ze mogen wel werken in het Westland, maar de gemeente Westland heeft liever niet dat ze er ook overnachten en dus wonen deze dagloners op een kamer in Den Haag, vaak gedeeld met nog een paar andere Roemenen of Bulgaren.

Ooit was ik in Israël en daar stonden ze ook. Dagloners, Palestijnen deze keer. Op de grens van Oost- en West-Jeruzalem. Lopend staken ze de *roadblocks* over. Eerst tot op het bot gefouilleerd door de Israëlische soldaten om – als ze doorgelaten worden - aan de westkant langs de kant van de weg te gaan staan in de hoop dat ze door één van de vele busjes van aannemers die daar rondrijden te worden opgepikt en een dag werken hebben.

Toen wij daar in 1998 langs reden was het al een uur of 10 en stonden die mannen daar al uren te wachten in de hoop dat ze toch nog iets konden verdienen die dag.

Of dat nu nog kan? Ik denk het niet. De grens tussen de westelijke Jordanoever en Israël zit potdicht sinds 7 oktober.

Al die mannen in Jeruzalem en bij station HS geldt hetzelfde: ze hopen zo vroeg mogelijk aan het werk te kunnen, want hoe langer ze werken, hoe meer ze krijgen uitbetaald.

In Israël ging dat 2000 geleden precies hetzelfde.

Dat vertelt de gelijkenis van Jezus. Het is oogsttijd. De eigenaar van de wijngaard heeft arbeidskrachten nodig om de druiven te oogsten. En hij gaat voor dag en dauw naar het Marktplein waar mannen staan te wachten in de hoop op een dag werk. Dagloners. Hij neemt er bij zonsopkomst een paar mee. En om 9 uur nog een paar, en om 12 uur en om 15 uur en zelfs om 18 uur 's avonds - een paar uur voor zonsondergang haalt hij arbeiders van de markt om nog even mee te helpen in de wijngaard.

Deze gelijkenis roept natuurlijk allemaal vragen op. Waarom heeft hij niet gelijk om 6 uur 's ochtends iedereen meegenomen die hij nodig dacht te hebben voor de oogst? En met eerste spreekt hij af dat ze voor een dag werk één denarie krijgen, al die andere mannen moeten blijkbaar maar zien hoeveel loon ze ontvangen.

Het gaat in deze gelijkenis natuurlijk om het moment van de afrekening. Wat krijgen déze laatste arbeiders uitbetaald? En dat hoeft natuurlijk helemaal geen problemen op te leveren. Als de baas eerst de langst werkende arbeiders hun denarie had gegeven, dan waren ze meteen weggegaan, naar huis om eten te kopen. Dan was er niets aan de hand geweest. Dan hadden ze niet eens geweten dat de andere arbeiders hetzelfde loon kregen voor veel minder uur. Maar zo gaat het niet. Expres niet.

De Heer des huizes *wil* dat deze vroege arbeiders *zien* dat de andere arbeiders hetzelfde loon ontvangen. Juist om zijn punt duidelijk te maken.

Je zou nog kunnen zeggen dat die arbeiders van het late uur ook wel een zakcentjes verdienen. Zij hebben uren in de zon op het markplein gestaan zonder te weten of er nog iemand zou komen. Ze waren een dag lang ongerust of ze die avond wel te eten zouden hebben. Maar met onze kapitalistische ogen redeneren wij anders. Wij kijken met de ogen van de directeur. Hoe lang jij hebt gewácht doet voor mij niet ter zake. Het gaat erom hoeveel uur je voor mij gewerkt hebt – dat zal ik uit betalen. Door diezelfde ogen kijken ook de landarbeiders die de hele dag hebben gewerkt – wij zijn toch voor veel grotere betekenis geweest voor de eigenaar van de wijngaard? Langer dan twaalf uur hebben we gewerkt! Als zij al een denarie krijgen, wat zullen wij dan wel niet krijgen. Met gretige ogen wachten ze hun loon af...

En daar, bij die manier van denken legt Jezus in deze gelijkenis de vinger op de zere plek.

Want het gaat over het Koninkrijk deze gelijkenis.

“Het is met het koninkrijk van de hemel als met een landheer die er bij het ochtendgloren op uit trok om dagloners voor zijn wijngaard te zoeken”.

En ja, in het Koninkrijk wordt er anders gerekend. Krijgen de werkers van het elfde uur loon naar werken? Nee, eigenlijk niet, en dat is ook precies de bedoeling. Alle rekenmeesters, alle economische modellen, de hele miljoenennota en het koffertje dat volgende week weer tevoorschijn komt, het wordt buiten de deur gezet in het Koninkrijk van God. Het gaat hier niet om voor wat- hoort-wat- het gaat hier niet om waar jij recht op denkt te hebben. Het gaat hier om Gods gastvrijheid en liefde.

Het is een statement van Jezus: Gerechtigheid en rechtvaardigheid zijn enorm belangrijk in het Koninkrijk van God, maar Gods goedheid en genade zijn nog veel belangrijker. Het gaat er niet om *wanneer* je gekomen bent, maar *dát* je gekomen bent.

Dat is wat bijvoorbeeld de christelijke kerk van het eerste uur moet leren. Als jij Jezus zelf *nog tijdens zijn leven* had meegemaakt en gekend en horen preken, dan had je een streepje voor in de gemeente van Matteüs. Dan was je belangrijker dan als je pas later bij de kerk was gekomen. Jezus zet daar in deze gelijkenis een streep door.

En misschien geldt dat ook wel in onze kerkelijke gemeente. Als je al jarenlang trouw meelevend lid bent wordt er vast eerder naar je geluisterd.

Jezus zet deze verhoudingen op zijn kop. Of je nu eerder of later aanhaakt in de kerk: voor God ben je niet minder. En tot het laatste moment van je leven ben je van harte welkom bij God.

En, ook verassend: God vindt jou, in deze gelijkenis – ja natuurlijk je moet wel op het marktplein staan en ja je moet je wel beschikbaar stellen, maar uiteindelijk is het de landheer die je vraagt: je wordt gevonden door God: Kom, ga mee en werk mee in de wijngaard.

Deze gelijkenis gaat niet over geld verdienen of over loon naar werken krijgen. Deze gelijkenis gaat over gezien worden, mee mogen doen, mogen ontvangen. Het gaat over de ander iets gunnen. Want Gods goedheid is overvloedig.

“Ben je jaloers, omdat ik goed ben?” Het is de laatste vraag van het verhaal.

Een vraag die blijft hangen.

Lukt het ons om met Godsogen de wereld te bekijken?

Lukt het ons om los te komen van alle menselijke rekenmodellen, van voor wat hoort wat, van zonde en straf, lukt het ons om te leven in het licht van het Koninkrijk?

Of blijven we hangen in afgunst. Ik doe zo mijn best en kijk eens, hñ komt er weer mee weg...

Jezus leert ons anders te kijken en anders te leven. Te leven in het licht van het koninkrijk.

En dat betekent de taal leren van het koninkrijk. De taal van liefde en genade. Dat betekent veranderen. We moeten inburgeren in het koninkrijk. Ons aanpassen aan de cultuur van het koninkrijk.

Veranderen, bekeren, hoe je het maar wilt noemen.

Als het je lukt om de wereld waarin je leeft in het licht van het Koninkrijk te bekijken, dan ziet de wereld er opeens heel anders uit. De ideeën van de landheer over gulheid en goedheid, staan haaks op onze principes van voor wat hoort wat.

Als het koninkrijk van God vat op ons krijgt, als je gaat leven in het licht van het koninkrijk. Dan word je ander mens. Als we moeite doen om consequent te denken en voelen vanuit het perspectief van de landheer in de gelijkenis, komen we onvermijdelijk in aanvaring met de mores van onze samenleving. Zoals deze week nog bleek. Als je te horen hebt gekregen dat je geen asiel krijgt, dan dien je het land te verlaten. Dan heb je nergens meer recht op. Dat je nog in beroep kunt gaan, of dat je niet terug durft, of dat het land waar je vandaan komt jou helemaal niet wil terugnemen – daar hebben wij niets mee te maken. Zo zijn onze wetten nu eenmaal.

En als dan ds. De Reuver, de scriba van onze kerk, of de werkers in het Wereldhuis zeggen: papieren of geen papieren bij ons ben je allereerst mens met een naam en een gezicht en we doen ons best om voor jou een bed, een bad en een brood te regelen. Dan botst dat met het beleid, met de wet, met de publieke opinie. Het botst misschien ook wel met jezelf, want de logica van onze samenleving zit ook diep in onszelf verankerd – we kunnen toch niet iedereen opvangen?

Het royale en genadige perspectief van het koninkrijk, de blik van God, moet dagelijks in woord en daad geoefend worden, anders neemt het 'gewone' perspectief van de lokale mores het zó weer over in ons denken en doen.

En daar hebben hulp bij nodig. Een perspectief, een uitzicht dat ons steeds weer uittilt boven onze eigen burgerlijkheid. Boven onze kortzichtigheid en de ijzeren logica waarin we verstrikt raken. Een gelijkenis van een wereld waar het goed is. Een kijkje in het Koninkrijk dat komt.

We moeten boven ons zelf worden uitgetild om verder te kijken.

Om de bril van het evangelie op te zetten

Om niet jaloers te worden op de goedheid van God.

Om te leven in het Licht van het Koninkrijk.

De zon die komt op. Ik zie in de verte een groene vallei, voorbij de rivier.

Tijd om te rusten. Tijd voor de stilte.

Nu sta ik hier op een grens in de tijd

Daar aan de overkant ligt het beloofde land

En het is Onbereikbaar dichtbij

Woorden van Stef Bos, over de overkant. Onbereikbaar dichtbij. Over een wereld waar het goed is, die je inspireert in het leven van nu. Een perspectief van het koninkrijk, onbereikbaar dichtbij, dat ons andere wereld laat zien. Dat deze wereld in een ander licht te zien.

Van liefde en Genade. Het licht van Gods koninkrijk. Een wereld om nu al in te leven

Amen

- Muzikaal intermezzo

ANTWOORD

- Lied 'Dat wij onszelf gewonnen geven' (lied 816) (Solozang Marieke van Vliet)

- Geloofsbelijdenis (staande)

v.: Met de hele kerk

a.: bevestigen wij

dat wij geschapen zijn

naar Gods beeld en gelijkenis,

als vrienden van Christus,

in de kracht van de Geest.

v.: Met mensen van overal

a.: bevestigen wij
dat Gods goedheid
in het hart van de mensheid
dieper geplant is
dan al wat verkeerd is.

v.: Met de hele schepping

a.: vieren we het wonder van het leven,
uw wegen die zich ontvouwen,
U, werkzaam voor eeuwig
in onszelf en in onze wereld.

Amen.

- Dankgebed en voorbeden, stil gebed, Onze Vader
- Collecte

GAAN

- Slotlied 'Eens komt de grote zomer' (Lied 747: 1, 2 en 8)
- Zegen, *beantwoord met een drie maal gezongen 'amen'*.
- Orgelspel